

**ΟΜΙΛΙΑ ΠΑΝΤΕΛΗ ΒΙΡΒΙΔΑΚΗ ΣΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ ΣΤΗ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ**

Κυρίες και κύριοι,

Εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου του Ιδρύματος, ευχαριστώ θερμά τη Διοίκηση της 6ης Διεθνούς Εκθέσεως Βιβλίου, Θεσσαλονίκης για τη δυνατότητα που δίνει και σε μας, δηλαδή, τα Ιδρύματα που φέρουν τα ονόματα Κοινοβουλευτικών Πρωθυπουργών, να προβάλλουν την εκδοτική τους δραστηριότητα, σε μια έκθεση βιβλίου όπου η θεματική της έχει άμεση σχέση με το έργο μας.

Μετά την παρουσίαση του έργου των Ιδρυμάτων μας στην αίθουσα της Γερουσίας της Βουλής, τον Νοέμβριο του περασμένου έτους, με την παρούσα έκθεση και με τη σημερινή μας εκδήλωση έχουμε μια δεύτερη δημόσια συνάντηση των Ιδρυμάτων, πάντοτε με την πρωτοβουλία του Ιδρύματος της Βουλής. Ό,τι μεσολάβησε για τη μετάβαση από την πρώτη κοινή μας εκδήλωση στη σημερινή, ενίσχυσε τους μεταξύ μας δεσμούς. Καθοριστικός ο συντονιστικός ρόλος του Ιδρύματος της Βουλής των Ελλήνων.

Το Ίδρυμα Κωνσταντίνος Κ. Μητσοτάκης συνεστήθη με πρωτοβουλία των τεσσάρων παιδιών του. Ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης εισφέρει το προσωπικό του αρχείο και τη βιβλιοθήκη του στο κοινωφελές μη κερδοσκοπικό πολιτιστικό Ίδρυμα, το οποίο αποκτά τη νομική του υπόσταση με Προεδρικό Διάταγμα, που δημοσιεύεται στο φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως την 26η Απριλίου 2001. Από τον Ιανουάριο του 2008, το Ίδρυμα στεγάζεται σε κτίριο, που διέθεσε το Υπουργείο

Πολιτισμού, στον Κεραμεικό, επί της οδού Σαλαμίνας 2-4 και Ψαρομηλίγκου και που ανακαινίστηκε πρόσφατα με χρηματοδότηση του Γ΄ ΚΠΣ.

Το Ιστορικό Αρχείο, η σπονδυλική στήλη του Ιδρύματος, διαφυλάσσει και διαχειρίζεται κατά κύριο λόγο, το προσωπικό αρχείο του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη. Βασική μέριμνα αποτελεί η συστηματική συγκέντρωση, οργάνωση και διάθεση του αρχειακού υλικού στους μελετητές της ιστορικής διαδρομής του συγκεκριμένου πολιτικού, αλλά και γενικότερα της μεταπολεμικής ελληνικής ιστορίας, στην οποία ο ίδιος είχε ενεργό συμμετοχή. Κατ' επέκταση, θεματικές όπως, η ιστορία του κοινοβουλευτισμού, η ιστορία των πολιτικών και πολιτειακών θεσμών, η ιστορία των κομμάτων, αντιπροσωπεύονται σε ικανοποιητικό βαθμό στο κατατεθειμένο υλικό. Εξάλλου, η συγκεκριμένη αρχειακή συλλογή εμπλουτίζεται συνεχώς και με τις προσκτήσεις νέων συλλογών.

Λόγω της πολιτικής παράδοσης της οικογενείας Μητσοτάκη, το αρχείο εκτείνεται χρονικά από τα τέλη του 19^{ου}, αρχές 20^{ου} αιώνα έως τις μέρες μας. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι στο αρχείο φυλάσσεται και ψηφιοποιείται το πλήρες σώμα της ιστορικής εφημερίδας των Χανίων, ΚΗΡΥΞ για την περίοδο 1947-1994. Αποσπασματικά, υπάρχουν και φύλλα που ανάγονται σε προγενέστερες περιόδους. Ιδρυτής της εφημερίδας αυτής, στις αρχές του αιώνα, υπήρξε ο Ελευθέριος Βενιζέλος. Εκείνον διαδέχτηκε στη διεύθυνση της εφημερίδας ο ανιψιός του Κυριάκος Μητσοτάκης, πατέρας του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον επίσης, παρουσιάζει το τμήμα της αρχειακής συλλογής, που αναφέρεται στη ζωή και τη δράση του γέρο-Κωστή Μητσοτάκη, σημαντικής προσωπικότητας των Κρητικών Επαναστάσεων του 19^{ου} αιώνα. Στο κομμάτι αυτό του αρχείου μας βασίστηκε μια ξεχωριστή έκδοση του Ιδρύματός μας με τίτλο «Κωνσταντίνος Κ. Μητσοτάκης, Στην αυγή της Κρητικής Ελευθερίας, 1868-1898».

Στη συλλογή μας περιλαμβάνονται επίσης, έγγραφα από τα χρόνια της γερμανικής κατοχής, που αποτυπώνουν την αντιστασιακή δράση του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη και των κρητικών οργανώσεων, καθώς και έγγραφα και ιδιόχειρες σημειώσεις από τα πρώτα του βήματα στην πολιτική, την πρώτη κοινοβουλευτική εκλογή του στις εκλογές του 1946 και την πρώτη υπουργοποίησή του το 1951. Οι εκλογές του 1946 απετέλεσαν και τη θεματική της πρώτης μας επιστημονικής διημερίδας, που πραγματοποιήθηκε το Νοέμβριο του 2006 και τα πρακτικά της οποίας έχουν ήδη εκδοθεί από το Ίδρυμά μας με τίτλο «Οι εκλογές του 1946, σταθμός στην πολιτική ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας».

Σημαντικό υλικό αναφέρεται στη θητεία του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη ως υπουργού στις κυβερνήσεις Γεωργίου Παπανδρέου και Στέφανου Στεφανόπουλου με έμφαση στα στοιχεία για την οικονομική πολιτική των ετών 1963-1967. Στο τμήμα αυτό του αρχείου μας βασίστηκε και η μελέτη του Ευάνθη Χατζηβασιλείου «Ελληνική Ευρωπαϊκή Πολιτική 1965-1966.», η οποία εκδόθηκε από το Ίδρυμά μας. Σήμερα 30 χρόνια μετά την ένταξή μας στις ευρωπαϊκές κοινότητες σημειώνουμε το σχόλιο του συγγραφέα ότι η τότε κυβέρνηση «...αποσκοπούσε στην προετοιμασία όχι απλώς της ένταξης, αλλά της ομαλής ένταξης της χώρας μας στην ΕΟΚ».

Διασώζονται επίσης, πολλά και σημαντικά τεκμήρια της περιόδου της δικτατορίας των συνταγματαρχών από το προσωπικό αρχείο της αυτοεξορίας του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη στο Παρίσι.

Υπάρχει, εξάλλου, υλικό από τη δραστηριότητά του ως αρχηγού του κόμματος των Νεοφιλελευθέρων (1977). Πλούσιο είναι και το τμήμα της συλλογής που αφορά στην περίοδο 1978-1981 από τη θητεία του στα Υπουργεία Συντονισμού και Εξωτερικών μετά την προσχώρησή του στη Νέα Δημοκρατία, με τη διεύρυνση του Μαΐου του 1978. Αρκετό υλικό υπάρχει για το σύνολο της δεκαετίας του '80, στο

οποίο αποτυπώνεται η διαδρομή του ως Κοινοβουλευτικού Εκπροσώπου, Προέδρου της Νέας Δημοκρατίας και εν τέλει Πρωθυπουργού.

Αυτονόητο είναι το ενδιαφέρον που παρουσιάζει το τμήμα του αρχειακού υλικού, που αναφέρεται στην περίοδο της πρωθυπουργίας (1990-1993). Εκδοτικά το Ίδρυμα, προς το παρόν, έχει αξιοποιήσει μόνο μια πτυχή της κυβερνητικής δραστηριότητας, όπως αποτυπώνεται στην αρχειακή μας συλλογή, που αναφέρεται σε ένα ευαίσθητο θέμα της εξωτερικής μας πολιτικής, τις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Πρόκειται για το βιβλίο του Σωτήρη Ριζά «Από την κρίση στην ύφεση- ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης και η πολιτική της προσέγγισης Ελλάδας- Τουρκίας». Στην έκδοση αυτή αποτυπώνεται η πολιτική του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη στις ελληνοτουρκικές σχέσεις στην περίοδο της πρωθυπουργίας του, με αναφορές όμως και σε προγενέστερες περιόδους.

Το Μάιο του 2008 οργανώθηκε από το Ίδρυμά μας επιστημονικό συμπόσιο με θέμα «Από τον Ανένδοτο στη Δικτατορία», στη διάρκεια του οποίου άνοιξε ένας διάλογος, σε ακαδημαϊκό επίπεδο, για τα κρίσιμα γεγονότα της δεκαετίας του '60. Εισηγητές από την Ελλάδα και το εξωτερικό, σε έξι συνεδρίες, ανέπτυξαν τις θέσεις τους, για τις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες της κρίσιμης εκείνης περιόδου. Συμβολή του Ιδρύματος μας στην ιστορική προσέγγιση μιας ιδιαίτερα κρίσιμης περιόδου, η οποία μέχρι και σήμερα, κατά γενική ομολογία, δεν έχει μελετηθεί επαρκώς. Αμέσως μετά τις ευρωεκλογές κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Παπαζήση, ο συλλογικός τόμος, στον οποίο αποτυπώνονται τα όσα ελέγχθησαν κατά τη διάρκεια του σημαντικού αυτού συμποσίου.

Κυρίες και κύριοι,

Οι εκδόσεις αποτελούν σημαντικό κεφάλαιο του έργου των Ιδρυμάτων γιατί προσφέρουν τη δυνατότητα ανάδειξης του αρχαιακού υλικού, αλλά και των πορισμάτων της επιστημονικής έρευνας. Έτσι και το Ίδρυμα μας στην μέχρι τώρα μικρή του διαδρομή έχει μια, επίσης, μικρή, αλλά θέλω να πιστεύω, επιστημονικά, βαρύνουσα παραγωγή εκδόσεων. Πρόθεσή μας είναι να εντατικοποιήσουμε την εκδοτική μας προσπάθεια και να εμπλουτίσουμε τις εκδόσεις μας. Θετικές προϋποθέσεις, ο πλούτος των αρχαιακών μας συλλογών και το ενδιαφέρον της επιστημονικής κοινότητας για τα στοιχεία που το Ίδρυμά μας διαθέτει.

Η εκδοτική μας, όμως, προοπτική συνδέεται και με μία άλλη παράμετρο, που είναι εκείνη της προφορικής Ιστορίας. Ο ίδιος ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης με τις εμπειρίες του και το ειλικρινές ενδιαφέρον του για την Ιστορία αποτελεί μια ζώσα πηγή ιστορικών πληροφοριών και μια, δύναμη, αιτία εκδοτικών εγχειρημάτων. Άλλωστε, η προϊστορία του Ιδρύματός μας ξεκίνησε από ένα μείζον εκδοτικό γεγονός. Την έκδοση, της δίτομης πολιτικής βιογραφίας του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη, από τις εκδόσεις Παπαζήση, το 1989-1990, που προλόγισε ο Μίκης Θεοδωράκης. Το γεγονός αυτό απετέλεσε και την πρώτη αφορμή συγκέντρωσης αρχαιακού υλικού σχετικά με τη ζωή και τη δράση του πρώην πρωθυπουργού. Η έκδοση αυτή άνοιξε το δρόμο για τη δημιουργία του αρχείου και, στη συνέχεια, του Ιδρύματος Κωνσταντίνος Μητσοτάκης. Η πολιτική βιογραφία κάλυψε, ιστορικά, την περίοδο μέχρι 1974, αφήνοντας ένα μεγάλο κενό για τη συνέχεια, το οποίο μας υπενθυμίζει τις υποχρεώσεις μας και επηρεάζει τους σχεδιασμούς μας. Ακολούθησαν βέβαια, κι άλλες εκδόσεις, που τυπικά δεν έχουν σχέση με την εκδοτική παραγωγή του Ιδρύματός μας, αλλά στο βαθμό που αναφέρονται στη ζωή και τη δράση του

Κωνσταντίνου Μητσοτάκη θεωρήσαμε χρήσιμο να εκτεθούν στην έκθεση που μας φιλοξενεί.

Αγαπητοί φίλοι,

Τα επιστημονικά ιδρύματα, που φέρουν τα ονόματα διακεκριμένων πολιτικών προσωπικοτήτων, ιδρύθηκαν στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια. Όμως, η ιστορική βιογραφική προσέγγιση ενός πολιτικού συνδέεται κατά ανάγκη και με τη δράση άλλων. Είναι ως εκ τούτου, εξ ορισμού, συγκριτική και συμπληρωματική. Στο πλαίσιο αυτό ο ρόλος κάθε Ιδρύματος είναι συμπληρωματικός των άλλων σε μια συνολική προσπάθεια, σε εθνικό επίπεδο, με στόχο το άνοιγμα ενός γόνιμου διαλόγου, που έλειψε όχι μόνο από τα πολιτικά μας δρώμενα, αλλά ακόμη και από τον ακαδημαϊκό χώρο. Αυτή την αντίληψη συμβολίζει και αυτή την προσπάθεια υπηρετεί η συνεργασία των ιδρυμάτων και η κοινή μας παρουσία σε ένα ενιαίο περίπτερο με δεσπόζουσα την παρουσία του Ιδρύματος της Βουλής των Ελλήνων.

Έτσι αντιλαμβανόμαστε τον ρόλο μας ως πολιτιστικά Ιδρύματα και με ικανοποίηση διαπιστώνουμε πως η σταθερή πορεία της συνεργασίας μας δημιουργεί τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την υπέρβαση των προκαταλήψεων και την επίτευξη μιας νέας ανοιχτότητας στις ιστορικές προσεγγίσεις.

Το διακύβευμα της ενασχόλησης με την Ιστορία βρίσκεται στην εμπάθυνση και τη διεύρυνση της ιστορικής έρευνας. Προσερχόμαστε και στην σημερινή μας συνάντηση με αισιοδοξία, για να συμβάλουμε κι εμείς, στο μέτρο των δυνάμεών μας, στην επίτευξη των κοινών μας στόχων.

Σας Ευχαριστώ.